

AJUNTAMENT DE LES BORGES DEL CAMP

**Festa Major
en honor de la
Mare de Déu de la Riera
2008**

**Pregó
de Festa Major**

Xavier Llauradó i Pàmies

President del Consell Comarcal del Baix Camp

Pregó de Festa Major

No deixa de ser curiós que em trobi aquí, davant de tots vostès, per fer el pregó de la Festa Major. I dic que és curiós perquè jo no vaig compartir la proposta inicial d'introduir-lo en el programa de la nostra festa gran, ja que, al cap i a la fi, un pregó no és res més que un parlament i a casa nostra el parlament ja es feia, i es fa, el dia de l'Arribada. Sigui com sigui, ha plogut molt des d'aquell primer pregó que es va dur a terme el 1989.

Avui miraré de fer un breu i de ben segur incomplet retrat del nostre municipi prenent com a fil conductor la seva festa per excel·lència i amb el desig de compartir així vells records, però també amb l'esperança de donar-nos a conèixer una mica més a tots aquells que acaben d'arribar. Serà complicat, però ho provaré i si veig que badallen molt, miraré d'escurçar-lo.

No crec que aclareixi res a ningú si dic que les Borges és el poble on m'he fet gran. O potser sí, ja que és possible que no tothom em conegui, i és que si alguna cosa hem après amb el pas del temps és a no donar res per segur perquè, senyores i senyors, som a l'Havana i hi som amb tots els seus excessos.

Tenim un terme municipal petit, cosit de construccions. És tan petit que fins i tot no li corresponen indrets emblemàtics que guardem en el record com la font del Lleó (lloc de pelegrinatge de la meva adolescència i malauradament desapareguda) que pertanyia al terme d'Alforja, o la Roca Bruna, el cim de 541 metres que dóna nom a la nostra escola i que comparteix el seu punt més alt amb Maspujols, l'Aleixar i Alforja, però no amb les Borges encara que sigui per uns pocs metres.

Aquesta estretor territorial ens ha fet, però, de tarannà més obert i hem sabut passar de manera pausada, amb naturalitat, de les Borges més íntima i rural on tothom ens coneixíem (amb totes les connotacions que té la frase, les bones i les no tan bones), a les

Borges actual, oberta als canvis de la globalització i evidentment a uns nous residents.

Si parlem de la Festa, aquesta servia i serveix per al retrobament familiar. Els parents d'indrets allunyats feien (i confio que encara facin) mans i mànigues per no faltar a la cita i al voltant de la taula, en el dinar de Festa Major, es passava llista de tots els esdeveniments socials: des de les estrenes de vestuaris més o menys lluïts fins a les darreres novetats del cor a casa nostra, una mena de premsa rosa local.

Farem un recorregut saltant en el temps i agafant com a fil conductor diferents programes que tot ells han marcat, d'una manera o d'un altra la nostra festa. Començarem al 1969 on la tradició manava per damunt de tot, continuarem pel 1987 on es perceben petits canvis per arribar al 1998 amb una nova concepció de la festa.

Els he de ser sincer: de la meva primera Festa Major no en recordo res i dubto molt que els meus pares ballessin gaires balls. Corria el 1958 i jo havia complert 13 dies de vida. Aniré, doncs, una mica més enllà. Aniré fins a la Festa Major de 1969 (i que ningú vulgui veure en aquest número altres connotacions que no siguin les estrictament festives) quan el nen del mas del Tupiné ja tenia onze anys acabats de fer.

Al 1969 érem a casa nostra 1.287 ànimes. El poble encara es deia "Borjas del Campo", l'avinguda Senyora Magdalena Martorell era la del "Generalísimo" i l'entrada de la nostra vila estava presidida per uns magnífics plataners i un imponent jou amb les fletxes que no volia dir que els que allí hi habitàvem fóssim indis.

En aquells temps la programació de la Festa Major la confeccionaven les entitats i es dividia en: "actos religiosos" i "actos especiales". Els primers es mantindran intactes fins als nostres dies, tret de la processó del dia 9, a dos quarts de dotze del migdia, i la missa solemne posterior en honor a Sant Antoni de Pàdua i en què "predicará las virtudes del santo el mismo

predicador que el día anterior” (es referien al Dr. Adolfo Pascual, secretari de la Cambra del Bisbat). Aquesta processó va deixar de fer-se el 1980.

Aquell any, dins als “Actos especiales”, hi trobem la tronada, una actuació de la Colla Vella dels Xiquets de Valls a la placeta de Sant Antoni, per l’Arribada, i les sardanes a “la avenida XXV Años de Paz” (l’actual plaça de la Font).

La Sala Parroquial presentava diverses audicions de sardanes. La del dia 8, en sessió de tarda, a càrrec dels mítics Lluïsos de Taradell que hi van actuar ininterrompudament durant 30 anys. També programava sessions cinematogràfiques que començaven a les 11 de la nit, tant del dia 8 com del 9.

La Secció Recreativa de la Cooperativa, en canvi, programava sardanes al migdia i ball de tarda i de nit per al dia 8. Al dia 9, ball de vermut i més ball de tarda i de nit. Un fart de ball en què sonaven melodies que encara avui sonen per la Festa Major: d’això se’n diu persistència!

Al dia del Gos, el dia 10, tant la Sala Parroquial com la Cooperativa feien sessions de cinema: una pel·lícula autoritzada “para todos los públicos” a la Sala Parroquial, i tres pel·lícules, tres!, a la Cooperativa, una sessió infantil a dos quarts de cinc de la tarda i una sessió nocturna amb la projecció de dos llargmetratges “para mayores de 18 años” fet que no sempre s’acomplia. Ara bé, totes les sessions eren precedides per l’omnipresent NODO.

Tot això sense oblidar l’emblemàtic partit de solters contra casats i la tirada organitzada per la Societat Local de Caçadors al “llano Glasat”, altrament dit el Pla del Glaçat, tot i que de pla no en tenia res perquè era un clot d’on s’havien extret àrids.

En la contraportada del programa d’aquell any s’anunciava la construcció de la urbanització Aires del Camp amb un lema que deia “es una urbanización en plena marcha” i continuava “agua

abundante y de calidad y servicios necesarios le brindan a usted una feliz estancia todo el año”.

Temps doncs per avorrir-nos no en teníem, malgrat que la tria sempre era la mateixa: sardanes o ball, cinema o més ball.

Suposo que en aquella Festa Major anava engalanat amb un magnífic “traje” d’estiu de pantalons curts i corbata de goma. Però el que sí que recordo perfectament són les ganes amb què esperàvem la Festa tenint en compte que les probabilitats de ball i esbarjo eren menys freqüents que ara perquè desplaçar-se era molt complicat.

A tall d’anècdota, m’agrada recordar com, ja una mica més grandet, vivia el ball de la Festa Major tot preguntant a la parella de torn si assistiria a la sessió de nit, si la deixarien quedar més enllà de la mitja part (tot un esdeveniment!) i, evidentment, si voldria continuar ballant. Tot innocència i tendresa.

I és que, amics i amigues, les Borges d’aquell temps era així i així érem els seus preadolescents, uns xiquets que saltàvem la riera amb canyes, perquè sí, la riera baixava setmanes i fins i tot mesos. Aquell riuet serpentejant feia les delícies de molts que compaginàvem el fet de saltar-lo amb la construcció de “cabañas” (en aquell moment no en dèiem pas cabanes) als magraners bords del mas del Tupiné o en altres llocs emblemàtics com la figuera del Cisco Arbós. Així, era normal que per portar la Verge del santuari al poble s’hagués construït prèviament un rudimentari pont amb travesses de la via del tren per poder traspasar el rierol.

D’aquells temps, però, només en queda el tendre record, de ben segur que compartit amb molts de vostès, de la postal d’un poble molt més rural que s’ha esvaït a poc a poc, amb naturalitat, de la mateixa manera que han desaparegut cases que semblaven destinades a perdurar temps i temps, com les antigues peixateries i ca la Salera a la plaça.

Però el temps passa, deixem enrere el 1969, el poble comença a canviar i a l'any 1987 també canvià el concepte de programa. Els borgencs i les borgenques devien quedar del tot sorpresos quan el van rebre a casa seva i és que aquest ja no estava ordenat ni per tipus d'actes ni per entitats: el programa s'estructurava per dates.

De mica en mica es va instaurar el costum, per a mi excessiu, d'allargar la Festa pel davant i pel darrere. Ja feia temps que la nostra Festa Major no s'acabava al dia del Gos perquè hi havíem sumat la Diada, però la d'aquell 1987 començava el 5 de setembre i acabava el 13, poca broma! No obstant això, les dates que ens interessien són les del 7 al 10.

Gairebé dues dècades després, entre 69 i 87, 18 anys per ser exactes, els actes es mantenien immutables, com si el temps s'hagués aturat en arribar la Festa. Així doncs, a part de les celebracions religioses que és del tot lògic que no canviïn, els actes festius del 8 i 9 eren calcats als de l'any 1969: al vespre, sardanes a la Sala Parroquial i ball a la Cooperativa i, a la nit, cinema a la Sala Parroquial i ball a la Cooperativa, i al dia 9, doncs el mateix, sardanes o ball, cinema o més ball. D'això se'n diu mantenir les tradicions!

Els actes del dia 10, però, van canviar i si bé es mantenia el cinema infantil a la Cooperativa, desapareixien les sessions de cinema nocturnes a favor del ball popular de l'11 de setembre al Replà. Aquest ball va tenir un gran ressò i acceptació a casa nostra ja que amb ell es trencava la fórmula encotillada de la festa i els joves i no tan joves deixàvem anar la imaginació. Recordo un any que es va preparar per a l'ocasió un canó per bombardejar la plaça amb confeti, el canó no va acabar de reeixir i el confeti va ploure a sacs de la teulada de cal Vernis. Aquest ball es va portar a terme de manera ininterrompuda del 1981 al 1993. Aquesta era una autèntica festa de carrer que s'ha perdut

Per aquelles dates els focs artificials ja no es feien al Replà per motius de seguretat i el castell de focs esclatava, des del 1982, al pati de les Escoles. Tant el canvi d'ubicació per tirar el castell de

focs com el canvi de recorregut en l'arribada que ja no passava pel carrer Catalunya sinó que ho feia per l'actual Magdalena Martorell va causar una gran controvèrsia.

Les sardanes ja es ballaven a la plaça de la Font, havia desaparegut el jou i les fletxes de la carretera i un servidor ja era pare d'una filla que havia complert els 2 anys. Al poble érem 1.370 veïns, encara no havia començat l'expansió urbanística i de població important i continuàvem coneixent-nos tots, per bé i per mal.

Farem un altre salt en el temps i del 1987 ens plantem a l'any 1998, ara fa deu anys, viurem també una llarga Festa Major de 9 dies. I què passaria si ens endinséssim en el programa festiu dels dies 7, 8, 9 i 10? Doncs no, no és el que estan pensant... Per aquells temps les entitats ja no tenien cap mena de representativitat en l'organització de la Festa, l'esquema tradicional havia desaparegut i era la Regidoria de Festes i Cultura l'encarregada d'organitzar tots els actes.

Mentre es mantenien les sardanes del dia 8 al vespre, a la Sala Parroquial, el ball de tarda i de nit es feia a l'envelat de cal Dasca (ja que el 1993, ara fa 15 anys va ser el darrer any en què les sessions de ball es van fer a la Cooperativa), la programació del dia 9 va patir canvis severos. De la Sala Parroquial van desaparèixer les sardanes i el cinema nocturn i es va passar a no programar res i els balls de tarda i nit de la Cooperativa van ser substituïts per un festival de "play back" fet, evidentment, a Cal Dasca.

Les entitats per excel·lència de casa nostra, que havien mantingut grans rivalitats històriques (recordo que van haver de passar molts anys per veure amics i parents al ball de la Cooperativa, i també com alguns amics i parents mai no van arribar a posar els peus a la Sala, alguns ni als Pastorets!) les entitats socials que organitzaven la festa major estaven, doncs, en caiguda lliure.

Lluny, molt lluny, quedava la creació del Centre Recreatiu a la Cooperativa, amb una sala de ball envejada per tots els municipis de la comarca i que encara va guanyar més punts després de la construcció de l'OVNI (així en dèiem la sala recreativa a la veïna i rival vila d'Alforja).

Els canvis començaven a afectar també la fisonomia de casa nostra i el camp de futbol vell va deixar pas al conjunt residencial Jardí del Baix Camp amb la promoció de 50 habitatges unifamiliars. Així resava la inserció publicitària a tot color del programa d'aquell 1998. Que lluny quedava ja en l'imaginari col·lectiu la promoció dels Aires del Camp del 69! Aquell 1998 hi havia censades 1.476 persones.

I ja hi som, hem arribat a la Festa Major d'enguany. De ben segur que tothom n'ha fullejat el programa. De ben segur que ja han començat a aflorar les primeres crítiques, però d'aquest programa jo no en parlaré.

Les Borges del 2008 amb 2120 habitants (amb 10 anys hem crescut més que amb 100 anys) són tota una altra cosa, i parlo de les Borges en plural malgrat que el nostre poble és un tot. Parlo de les Borges clàssica, arrelada amb nostàlgia als seus orígens, la dels que ens coneixem fins i tot massa; de les Borges integradora, amb la seva diversitat de llengües i cultures; de les Borges dels nouvinguts que poc a poc fan seu el municipi, de les Borges dels també nouvinguts però que encara no han fet el pas per acostar-se al batec del poble i que només vénen a casa per a descansar...

Parlo de les Borges on els infants es bategen o no al néixer, on els casaments són religiosos o civils indistintament, on convivim casats, separats, parelles de fet, parelles del mateix sexe, mares solteres... En definitiva, parlo de les Borges on tenen cabuda tots aquells models que abans només es donaven a les grans ciutats i que ara ja els tenim aquí, al nostre microcosmos rural que ja ha deixat de ser-ho.

Canviem les persones, canvia la fisonomia del municipi. Les cases pairals acaben desapareixent (cal Roig i el magatzem del Borrassó han estat les darreres) i al seu lloc neixen blocs de pisos que ocupen nous veïns i veïnes. Milloren les comunicacions que ens apropen al món i el món ens entra a casa mitjançant la televisió digital i Internet. En definitiva, formem part del que anomenen aldea global. Però com a contraposició a tot plegat tenim el nostre poble, la necessitat d'estimar cada un dels racons del que serà l'imaginari dels que ara són preadolescents i que algun dia, qui sap, potser parlaran de les seves vivències en un pregó.

Tenim el nostre poble i tenim la nostra Festa Major. Una festa que ha de servir pel que serveixen totes les festes: per gaudir-ne, per sortir al carrer, per distreure's, per participar-hi de manera activa, per convidar les amistats... Fins i tot per criticar els actes que es programen, tot un clàssic que la mateixa comissió organitzadora trobaria a faltar si no es produís.

Omplim tots els racons de sana disbauxa. Si no ho fem ara, quan ho farem? Faig doncs una crida a la festa, als d'aquí i als d'allà, al jovent i als no tan joves, als que ja fa temps que ens acompanyen i no acaben de fer-se seu el poble i als que acaben d'arribar i no ens coneixen de res. Quin millor moment trobaran per relacionar-se que durant la Festa Major?

Ja sé que a molts potser els semblarà una obvietat, un "déjà vu", remugaran o remugarem que sempre és el mateix, però hi serem, perquè estimem les Borges i la seva festa gran, perquè nosaltres en formem part i perquè sense nosaltres, sense vostès, no hi hauria festa.

MOLT BONA FESTA MAJOR A TOTHOM!!!

*Xavier Llauradó i Pàmies
President del Consell Comarcal del Baix Camp
31 d'agost de 2.008*